

AZƏRBAYCAN
RESPUBLİKASININ
DÖVLƏT
STANDARTI

AZS XXX:2024

İlkin nəşr

Təbii mineral qazlı su

Natural mineral sparkling water

Bu standart "Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu" PHŞ-nin icazəsi olmadan tam və ya hissə-hissə yenidən çap oluna, çoxaldıla və yayıla bilməz

Elçin İsaqzadə küç., 7-ci köndələn

Telefon: +994125149603

Email: office@azstand.gov.az

MÜQƏDDİMƏ

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin “İSTİSU” Mineral Su Zavodu tərəfindən işlənib hazırlanıb.
2. “Qida məhsullarının keyfiyyəti və texnologiyası”nın standartlaşdırılması üzrə Texniki Komitə (AZSTAND/TK 33) tərəfindən təqdim edilib.
3. “Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu” publik hüquqi şəxsin _____ sayılı “_____” _____ 2024-cü il tarixli qərarı ilə təsdiq edilib və qüvvəyə minib.
4. İlk dəfə tətbiq olunur.
5. Dövlət standartında müəyyən edilən tələblərin beynəlxalq standartlara, norma, qayda və tövsiyələrə və digər dövlətlərin müvafiq mütərəqqi milli standartlarına, elm, texnika və texnologiyanın müasir nailiyyətlərinə əsaslanmasını müəyyən etmək üçün standartın dövrü yoxlama müddəti 1 ildir.

MÜNDƏRİCAT

1 Tətbiq sahəsi.....	1
2 Normativ istinadlar.....	1
3 Təsnifat	5
4 Ümumi texniki tələblər.....	6
4.1 Xarakteristikaları.....	6
4.2 Qablaşdırma.....	8
4.3 Markalanma.....	9
5 Qəbul qaydaları.....	9
6 Sınaq üsulları.....	10
7 Daşınma və saxlanma.....	11
8 İstehsalçının zəmanəti.....	11

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT STANDARTI

Təbii mineral qazlı su

AZS XXX:2024

Natural mineral sparkling water

Tətbiq edilmə tarixi: “___”_____2024-ci il

1 Tətbiq sahəsi

Bu standart yeraltı su dibindən və ya çöküntüsündən yaranan və bir və ya bir neçə təbii və ya buruq çıxışından süzölmüş bulaqdan çıxan mikrobioloji cəhətdən faydalı təbii mineral suya (bunmdan sonra mineral su) şamil olunur.

Təbii mineral suyu adi içməli sudan aydın şəkildə ayırd etmək olar:

- (a) mineral tərkibi, iz elementləri, digər komponentləri və lazım olduqda müəyyən təsirlərlə xarakterizə olunan təbiətinə görə;

- (b) orijinal saflığı ilə,

bu cür suyun yeraltı mənşəli olması səbəbindən hər iki xüsusiyyət bütöv şəkildə qorunub saxlanılır və hər cür çirklənmə riskindən qorunur.

Məhsulun keyfiyyətinə olan zəruri, əhalinin həyatı, sağlamlığı üçün təhlükəsizliyi təmin edən tələblər 4.1.2, 4.1.4, 4.1.7, 4.1.10, 4.1.11 bəndlərində göstərilmişdir.

Bu standart sertifikatlaşdırma məqsədi ilə istifadə oluna bilər.

Məhsulun etiket məlumatlarında bu standartta uyğunluğu əks etdirən məlumat (nişan) olduğu halda sahibkarlıq subyekti tərəfindən bu standartda göstərilənlərə uyğunluğun təmin edilməsi məcburidir.

2 NORMATİV İSTİNADLAR

Bu standartda aşağıdakı normativ sənədlərə istinad edilmişdir:

ГОСТ 8050-85 Двуокись углерода газообразная и жидкая. Технические условия (Qaz və maye halında karbon qazı. Texniki şərtlər)

ГОСТ 32131-2021 Бутылки стеклянные для алкогольной и безалкогольной пищевой продукции. Общие технические условия (Alkoqollu və alkoqolsuz qida məhsulları üçün şüşə qablar. Ümumi texniki şərtlər)

ГОСТ 10117.2-2001 Бутылки стеклянные для пищевых жидкостей. Типы, параметры и основные размеры (Qida mayeləri üçün şüşə qablar. Növlər, parametrlər və əsas ölçülər)

ГОСТ 10131-93 Ящики из древесины и древесных материалов для продукции пищевых отраслей промышленности, сельского хозяйства и спичек. Технические условия (Qida sənayesi, kənd təsərrüfatı və kibrit məhsulları üçün ağac və ağac materiallarından hazırlanmış qutular)

ГОСТ 11354-93 Ящики из древесины и древесных материалов многооборотные для продукции пищевых отраслей промышленности и сельского хозяйства. Технические условия (Qida sənayesi və kənd təsərrüfatı məhsulları üçün ağac və ağac materiallarından təkrar istifadə edilə bilən qutular. Spesifikasiyalar)

ГОСТ 34033-2016 Упаковка из картона и комбинированных материалов для пищевой продукции. Технические условия (Qida məhsulları üçün karton və birləşdirilmiş materiallardan hazırlanmış qablaşdırma. Texniki şərtlər);

ГОСТ 14192-96 Маркировка грузов (yükün markalanması)

ГОСТ 18164-72 Вода питьевая. Методы определения содержания сухого остатка (İçməli su. Quru qalıqın təyini üsulları)

ГОСТ 18293-72 Вода питьевая. Методы определения содержания свинца, цинка, серебра (İçməli su. Qurğuşun, sink, gümüşün təyini üsulları)

ГОСТ 18190-72 Вода питьевая. Методы определения содержания остаточного активного хлора (İçməli su. Qalıq aktiv xlorun təyini üsulları)

ГОСТ 18963-73 Вода питьевая. Методы санитарно-бактериологического анализа (İçməli su. Sanitariya və bakterioloji analiz üsulları)

ГОСТ 19413-89 Вода питьевая. Метод определения массовой концентрации селена (İçməli su. Selenin kütlə konsentrasiyasının təyini)

ГОСТ 23268.0-91 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-столовые и природные столовые. Правила приемки и методы отбора проб (Mineral içməli

müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Qəbul qaydaları və nümunə götürmə üsulları)

ГОСТ 23268.1-91 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно- столовые и природные столовые. Методы определения органолептических показателей и объема воды в бутылках (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Qablaşdırılmış suyun həcminin və orqanoleptik xüsusiyyətlərinin təyini)

ГОСТ 23268.2-91 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно- столовые и природные столовые. Методы определения двуокиси углерода (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Karbon qazının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.3-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно- столовые и природные столовые. Методы определения гидрокарбонат-ионов (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Bikarbonat ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.4-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно- столовые и природные столовые. Методы определения сульфат-ионов (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi-süfrə suları və təbii süfrə suları. Sulfat ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.5-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно- столовые и природные столовые. Методы определения ионов кальция и магния (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Kalsium və maqnezium ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.6-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно- столовые и природные столовые. Методы определения ионов натрия (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Natrium ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.7-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно- столовые и природные столовые. Методы определения ионов калия (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Kalium ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.8-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно- столовые и природные столовые. Методы определения нитрит-ионов (Mineral içməli müalicəvi

sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Nitrit ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.9-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-столовые и природные столовые. Методы определения нитрат-ионов (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Nitrat ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.10-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-столовые и природные столовые. Метод определения ионов аммония (Mineral içməli müalicəvi-sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Ammonium ionlarının təyini üsulu)

ГОСТ 23268.11-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-столовые и природные столовые. Метод определения ионов железа (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Dəmir ionlarının təyini üsulu)

ГОСТ 23268.12-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-столовые и природные столовые. Метод определения перманганатной окисляемости (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Permanınatın oksidləşməsinin təyini üsulu)

ГОСТ 23268.13-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-столовые и природные столовые. Метод определения ионов серебра (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Gümüş ionlarının təyini üsulu)

ГОСТ 23268.14-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-столовые и природные столовые. Метод определения ионов мышьяка (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Arsen ionlarının təyini üsulu)

ГОСТ 23268.15-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-столовые и природные столовые. Методы определения бромид-ионов (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Bromid ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.16-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-

столовые и природные столовые. Методы определения йодид-ионов (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Yodid ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.17-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-столовые и природные столовые. Методы определения хлорид-ионов (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Xlorid ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23268.18-78 Воды минеральные питьевые лечебные, лечебно-столовые и природные столовые. Методы определения фторид-ионов (Mineral içməli müalicəvi sular, müalicəvi süfrə suları və təbii süfrə suları. Ftorid ionlarının təyini üsulları)

ГОСТ 23285-78 Пакеты транспортные для пищевых продуктов и стеклянной тары. Технические условия (Qida məhsulları və şüşə qablar üçün nəqliyyat çantaları. Texniki şərtlər)

ГОСТ 23950-88 Вода питьевая. Метод определения массовой концентрации стронция (İçməli su. Stronsiumun kütlə konsentrasiyasının təyini üsulu)

ГОСТ 26927-86 Сырье и продукты пищевые. Метод определения ртути (Xammal və qida məhsulları. Civənin təyini üsulu)

ГОСТ 26929-94 Сырье и продукты пищевые. Подготовка проб. Минерализация для определения токсичных элементов (Xammal və qida məhsulları. Nümunə hazırlığı Zəhərli elementlərin təyini üçün minerallaşma)

ГОСТ 26933-86 Сырье и продукты пищевые. Метод определения кадмия (Xammal və qida məhsulları. Kadmiumun təyini üsulu)

ГОСТ 31659-2012 Продукты пищевые. Метод выявления бактерии рода Salmonella (Qida məhsulları. Salmonella bakteriyalarının aşkarlanması üsulu);

3 ÜMUMİ TEXNİKİ TƏLƏBLƏR

3.1 Xarakteristikaları

3.1.1 Təbii mineral qazlı sular bu standartın tələblərinə uyğun olaraq, müəyyən edilmiş qaydada təsdiq olunmuş texnoloji təlimat üzrə, sanitariya norma və qaydalarına riayət etməklə qablaşdırılmalıdır.

3.1.2 Konkret adda təbii mineral suyun minerallaşma dərəcəsi, qrupu, tipi, təyinatı, məqsədlərlə istifadə edilməsi üzrə göstərişlər suyun kimyəvi analizləri əsasında müəyyən edilir.

3.1.3 Kimyəvi aktiv mikroelementlərin içməli mineral sular üçün qəbul edilmiş normaları 1-ci cədvəldə göstərilmişdir.

HCO ₃	2720-3025	Na ⁺ + K ⁺	1368-1520
CO ₂	756-840	Ca ₂₊	113-126
Cl	250-270	Mg ₂₊	22-25
J	0.04-0.05	H ₂ SiO ₃	10-50 mq/l
F	3.3-3.70	Ümumi mineraluizasiya	5-6 q/l

3.1.4 Orqanoleptik göstəricilərinə görə mineral sular 2-ci cədvəldə göstərilən tələblərə uyğun olmalıdır.

Cədvəl 2

Göstəricinin adı	Xarakteristikası
Xarici görünüşü	Kənar qatışıqlarsız, çöküntüsüz və ya mineral duzların cüzi təbii çöküntüsü olan şəffaf maye
Rəngi	Rəngsiz maye, sarımtıldan yaşılımtıla qədər çalarların olmasına yol verilir
Dadı və iyi	Suda həll olmuş maddələr kompleksi üçün səciyyəvi

3.1.5 Təbii mineral qazlı suların gümüş sulfatı, tərkibində fəal xlor olan natrium hipoxlorit məhlulu, həmçinin limon və ya askorbin turşusu ilə işlənməsinə yol verilir.

3.1.6 Təbii mineral qazlı suyun gümüş sulfatı və ya natrium hipoxlorid məhlulu ilə işlənməsi zamanı qablaşdırılmış suda gümüşün kütlə qatılığı $0,2 \text{ mq/dm}^3$ -dən, qalıq fəal xlorun kütlə qatılığı isə $0,3 \text{ mq/dm}^3$ -dən yüksək olmamalıdır.

4.1.7 Təbii mineral qazlı suları doydurmaq üçün GOCT 8050 üzrə karbon 4-oksiddən istifadə olunur.

Butulkalara doldurulmuş təbii mineral qazlı sularda karbon 4-oksidin kütlə payı konkret adda su üçün müəyyən edilmiş normalara uyğun olmalıdır. Karbon 4-oksidin kütlə payı dəmirli sularda $0,40\%$ -dən, mineral süfrə sularında $0,30\%$ -dən az olmamalıdır.

4.1.8 Təbii mineral qazlı su permanqanat oksidləşmə $0,5-5,0 \text{ mq/dm}^3$ həddlərində olmalıdır, üzvi maddələrlə zənginləşdirilmiş mineral sularda isə $10,0 \text{ mq/dm}^3$ -ə çata və daha yüksək ola bilər.

Su mənbəyindəki və butulkalardakı suyun oksidləşmə dərəcələri arasındakı fərq 15% -dən artıq olmamalıdır.

3.1.4 Mikrobioloji göstəricilərinə görə məhsul Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyasının 3 noyabr 2020-ci il tarixli 19 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Qida məhsulları üçün mikrobioloji göstəricilərə dair sanitariya normaları və qaydaları" ilə müəyyən edilmiş normalara uyğun olmalıdır

3.1.5 Məhsulda çikləndirici maddələrin yol verilən maksimum miqdarı Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyasının 20 sayılı Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Qida məhsullarının çikləndiricilərin yol verilən maksimum miqdarına dair sanitariya norma və qaydaları" əsasında yol verilən həddlərdən yüksək olmamalıdır

4.2 Qablaşdırma

4.2.1 Təbii mineral qazlı sular tutumu $0,33$ və $0,5 \text{ dm}^3$ olan, GOCT 32131, GOCT 10117.2 və digər normativ sənəd üzrə şüşə butulkalara, qüvvədə olan texniki normativ hüquqi aktlarla qida məhsulları ilə təmasda olmasına yol verilən polimer materiallardan hazırlanan müxtəlif tutumlu butulkalara doldurulur.

20°C temperaturda 10 butulkanın orta doldurulma səviyyəsi $\pm 3\%$ kənara çıxma ilə butulkaların nominal tutumuna uyğun olmalıdır.

4.2.2 Butulkaların ağız qüvvədə olan texniki normativ hüquqi aktlarla qida məhsulları ilə təmasda olmasına yol verilən materialdan hazırlanmış qapaqlarla kip bağlanmalıdır.

4.2.3 Mineral su ilə doldurulmuş butulkalar GOCT 10131 üzrə taxta yeşiklərə, bürməli kartondan hazırlanmış GOCT 34033 üzrə yeşiklərə, GOCT 11354 üzrə çox istifadəli taxta yeşiklərə qablaşdırılır.

4.2.4 İstehlakçı ilə razılaşdırılmaqla mineral suyu Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi tərəfindən istifadəsinə icazə verilən materiallardan hazırlanan digər istehlak və nəqliyyat taralarına qablaşdırmağa yol verilir.

4.2.5 Məhsulun qablaşdırılması sanitariya qaydalarına uyğun olaraq həyata keçirilməli, daşınma və satış zamanı suyun qorunub saxlanmasını təmin etməlidir.

4.3 Markalanma

4.3.1 İstehlak tarasına doldurulmuş içməli suyun hər bir qablaşdırma vahidinin üzərində aşağıdakı tərkibdə bədii tərtibatlı markalanma olmalıdır:

istehsalçı müəssisənin adı, ünvanı və əmtəə nişanı (olduqda);

suyun adı, qrupu və mənbəyi;

minerallaşması, q/ dm³;

suyun təyinatı (süfrə);

kimyəvi tərkibi;

butulğanın tutumu, dm³;

suyun qablara doldurulduğu tarix;

saxlanma şəraiti;

saxlanmasına zəmanət müddəti;

sertifikatlaşdırma haqqında məlumat;

bu standartın işarəsi.

4.3.2 Markalanma Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində aparılmalıdır.

Markalanma “Qida təhlükəsizliyi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa müvafiq olaraq aparılmalıdır.

4.3.3 Nəqliyyat tarasının markalanması ГОСТ 14192 üzrə «Ehtiyatlı olun, kövrəkdir», “Yuxarı” manipulyasiya nişanları göstərilməklə aparılır.

Hər bir nəqliyyat tarası vahidinin üzərinə əlavə olaraq, suyu xarakterizə edən markalanma həkk olunmalıdır:

istehsalçı müəssisənin adı, ünvanı və əmtəə nişanı (olduqda);

suyun adı və təyinatı;

su doldurulmuş butulğanın tutumu, dm³;

yeşikdəki butulkaların sayı;

bu standartın işarəsi.

5 QƏBUL QAYDALARI

5.1 Qəbul qaydaları ГОСТ 23268.0 üzrə həyata keçirilir.

5.2 Mineral suyun tam və qısa kimyəvi analizləri ГОСТ 23268.0 ilə müəyyən edilmiş müddətlərdə aparılır.

5.3 Toksik elementlərin və radionuklidlərin miqdarına nəzarət və yoxlanılmanın dövriliyi müəssisənin müəyyən edilmiş qaydada təsdiq olunmuş istehsalata nəzarət proqramına müvafiq olaraq təyin edilir.

6 SINAQ ÜSULLARI

6.1 Nümunələrin seçilib götürülməsi ГОСТ 23268.0 üzrə.

6.2 Suyun orqanoleptik göstəriciləri, butulkalara doldurulma səviyyəsi və qapağın kipliyi ГОСТ 23268.1 üzrə təyin edilir.

6.3 Karbon 4-oksidi kütlə payının təyini ГОСТ23268.2 üzrə

6.4 Əsas ionların, spesifik komponentlərin, nitratların, nitritlərin və gümüşün miqdarı ГОСТ 23268.3 - ГОСТ 23268.11, ГОСТ23268.13-ГОСТ 23268.18, qalıq fəal xlor ГОСТ 18190, permaqanat oksidləşmə ГОСТ 23268.12, quru qalıq ГОСТ 18164 üzrə təyin edilir.

6.6 Mineral suların sanitariya-bakterioloji analizləri, tərkibindəki karbon qazı çıxarıldıqdan sonra ГОСТ 18963, ГОСТ 31659 və texniki normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilən və ya beynəlxalq üsullar üzrə aparılır.

6.7 Toksik elementlərin təyini üçün nümunələrin hazırlanması ГОСТ26929 üzrə həyata keçirilir.

Toksik elementlərin və radionuklidlərin təyini ГОСТ 18293, ГОСТ 19413, ГОСТ 23268.14, ГОСТ 23950, ГОСТ 26927, ГОСТ 26933 və qida təhlükəsizliyi sahəsində texniki normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq müəyyən edilən qaydada aparılır.

6.8 Mineral suların keyfiyyət göstəricilərinin xaricdən alınmış laboratoriya avadanlığından və materiallardan istifadə etməklə, müəyyən edilmiş qaydada attestasiyadan keçmiş beynəlxalq metodikalar üzrə təyin edilməsinə yol verilir.

7 DAŞINMA VƏ SAXLANMA

7.1 İcməli mineral sular bütün növlərdən olan nəqliyyat ilə, müvafiq nəqliyyat növü üçün qüvvədə olan yükdaşıma qaydalarına uyğun olaraq daşınır.

Yük yerlərinin paketləşdirilməsi ГОСТ 23285 üzrə həyata keçirilir.

7.2 0°C+ 28°C və nisbi rütubətlik 75%-dən çox olmamaq şərti ilə. Açılmış qablaşdırmanı 3 gündən artıq olmamaq şərti ilə 0°C + 6°C temperaturda saxlamaq olar. Birbaşa düşən Günəş şüalarından qoruyun. Mineral duzların təbii çöküntüsünə yol verilir. İstehsal və son istifadə tarixi məhsulun üzərində göstərilmişdir.

İCS: 67.200.10

Açar sözlər:

Rəsmi nəşr
“Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu”
publik hüquqi şəxs
AZS 070-2024
Qoz və fındıq yağları
(saflaşdırılmamış)
Texniki şərtlər